

Verfijnde barbaren

Eerst een bekentenis: ik ben dol op Roosmarijn Schoonewelle (Hoorn, 1980) en Maartje Folkeringa (1978, Sint Anthonis). We zijn al jaren hecht bevriend. Ik was daardoor niet vrij van positief vooroordeel toen ik mij samenvouwde om galerie Ton de Boer binnen te gaan. Via een deur in de vorm van een raam bereikte ik de helder witte kelders waar hun duotentoonstelling ~~D~~te zien is.

Als ik me na de gebukte afdaling weer opricht, sta ik meteen bovenop de korstige werken van Maartje Folkeringa. Drie werken aan de muur, twee op de grond. Ze houden de ruimte stevig in hun greep. Ik zie een strontster, een stronkige inktvis, een chocoladekokkel. Iets dat lijkt op een blinde spiegel met een prikkerige omlijsting aan de wand. Op de achterste muur hangt het pronkstuk: een groot tableau beschilderd met fluorroze patronen. Ook staan er zwartige contouren op die doen denken aan de lijnen die in strips een vonk of een knal verbeelden. Het paneel wordt be kroond met een modderig, driedimensionaal gedrapeerd lint, dat er aan de bovenkant tegenaan is bevestigd zodat het ervoor lijkt te zweven. De opvallendste kleuren zijn baggerbruin en poppig roze, met hier en daar een mintgroene veeg, een paar fuchsia glitterpuisten of een zwerm diamantpokken. Alle werken zijn mat van kleur, alleen de details flonkeren. Hier lijkt iets heel feestelijks en prinsesserigs te zijn overspoeld door een modderlawine. Slijk en opsmuk zijn versmolten en samen opgedroogd. Maartje Folkeringa houdt zich al een poos bezig met blingbling en de cultuur van de schone schijn, maar de ruwe matte modder waarin de flonkering nu is ingebed is nieuw.

Zoals Maartje Folkeringa geen sokkels heeft gebruikt voor haar beelden, zo heeft Roosmarijn Schoonewelle in de naastgelegen ruimte haar tekeningen niet ingelijst en objecten losjes neergelegd. Het is oppassen geblazen voor de bezoeker tussen de kwetsbaar ogende kunstwerken. Je moet niet zomaar even tegen een muur aan gaan leunen of zonder voorzorgsmaatregelen een paar passen achteruit lopen.

Op de tekeningen van Roosmarijn Schoonewelle staan moeilijk benoembare uitstallingen. Er valt weliswaar steeds een achter- en een ondergrond te onderscheiden, maar naar de aard van hetgeen er centraal staat afgebeeld blijft het meestal gissen. Er lijken een paar stenen bij te zijn, en een ananas. Ook iets dat je een vogelfruitschaalvruchtbaarheidbeeldje zou kunnen noemen. En iets dat doet denken aan een hoog opspattende omvallende vaas, of een palmboomfontein.

Een blokje van betekend papier ligt quasi-achteloos op een uitstekend randje van de muur. Op een kastje rust een gehalveerde papieren kei, voorzien van getekende patronen. In een nis staat een zalmroze vorm op pootjes, een soort bonkig schildersezeltje of een miniatuur mededelingenbord. Er staat een punt multiplex op de grond, alsof er een gefiguurzaagde haai onder de vloer zwemt. De kleuren zijn prachtig: in het werk van Roosmarijn Schoonewelle lijkt het licht van het *golden hour* te schijnen (het eerste en laatste uur zonlicht van de dag, waarin alle kleuren warm, zacht en verzadigd zijn).

Ik vraag galerist Marjoca de Greef wat zij als overeenkomst ziet tussen het werk van Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa. Ze noemt het gemak waarmee beiden abstracte en figuratieve elementen door elkaar mengen. Het werk van Roosmarijn Schoonewelle doet haar denken aan Georges Braque en Juan Gris, die tot de kubisten gerekend worden. Zij vertelt dat Georges Braque en Juan Gris zich met hun hoekige abstraheringen wilden afzetten tegen de verfijnde precisie van de naturalisten. Ze oppert dat Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa representanten zouden kunnen zijn van een nieuwe stroming, die moeiteloos tot een synthese komt van voorheen tegengestelde beeldtalen. Hun werk is figuratief en abstract ineen, met sierlijke en grove elementen, gedetailleerde en schetsmatige, virtueuze en eenvoudige.

Eenmaal thuis begin ik lustig een theorieetje op te bouwen. Anders dan kunstenaars in minder geïndividualiseerde tijden, zo redeneer ik, lijken Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa niet bezig met het zoeken naar 'de' juiste bril om naar 'de' werkelijkheid te kijken. Ze zijn niet bezig met waarheid of moraal. Waarmee dan wel? Ik probeer de zoektocht die in hun beelden doorschemert te begrijpen, in een poging hun werk kunsthistorisch in een passend hokje te stallen.

Dan ineens besef ik, dat ik barbaars bezig ben. Ik probeer het ongrijpbare, ingewikkelde werk van

Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa van een pakkend en duidelijk etiket te voorzien, inclusief een fraai toefje kunsthistorische en filosofische referenties. Maar hun werk is misschien juist een ontsnapping aan de dominante visuele talen van vandaag en gister met hun sturende werking, zoals die van religie, politieke ideologieën en reclame. Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa improviseren hun eigen werkelijkheid, bescheiden en weerbarstig, ondoorzichtig en ambigu. Die valt niet zomaar op te ruimen met een allesverklarende analyse.

Het woord barbaars blijft door mijn hoofd spoken. In zijn boek *De barbaren* (2006) schrijft Alessandro Baricco dat wij collectief in barbaren aan het veranderen zijn: mensen die zich niet willen wortelen en verdiepen, die geïnteresseerder zijn in mooie verhalen en verleidelijke hypothesen dan in geschiedenis en waarheid. De suggestie van diepgang en betekenis is voor de barbaren voldoende. Zij zijn steeds op jacht naar nieuwe ervaringen en nieuwe ideeën, die ze meteen willen toepassen en combineren zoals het hun uitkomt. De barbaren weten dat alles steeds verandert, nu eens de feiten, dan weer de interpretatie van de feiten. De barbaren navigeren daarom alleen op hun intuïtie, ze zoeken zichzelf in de manier waarop ze de rijkdom van de tegenstrijdige wereld verteren.

Ook in Nederland zijn er verschillende termen in omloop gebracht om de generatie die is opgegroeid in de zogenaamde informatiemaatschappij te typeren: de slashgeneratie, de zappgeneratie, de shufflegeneratie. Het is niet voor niets dat Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa zo'n hybride beeldtaal hanteren. Ze zijn barbaarse kunstenaars, met zageesten en shufflehanden. Baricco vreest de barbaren. Hij denkt dat hun snelle, horizontale surfmentaliteit de menselijke cultuur oppervlakkiger zal maken. Misschien zou hij de kunst van Roosmarijn Schoonewelle en Maartje Folkeringa eens moeten zien. Zij halen de wereld op zo'n verfijnde en aandachtige manier door hun barbaarse filters, dat de geschiedenis er nog een puntje aan kan zuigen.